

Jordi Tiñena

LA TRUDIS AL BALCÓ

La senyora Trudis era una viuda molt tafanera, però si tothom la temia era pel seu geni encès i brusc, i la seva llengua de tirabuixó. Duia una vida molt regular, fins i tot en les ferotges escomeses de mal humor, i mai se n'anava a dormir més tard de les onze ni s'aixecava abans de les vuit. I un cop llevada, com si esperés insistentment alguna novetat que li donés noves forces per esbravar l'agror que la consumia, el primer que feia després de passar-se distretament la pinta era sortir al replà i observar-lo atentament. Era un costum gairebé inútil, ara, amb dos dels pisos desocupats, però l'havia mantingut tant de temps que era incapaç d'abandonar-lo. Anys abans, quan compartia replà amb el veïnatge estrany del senyor Florenci, el senyor August, la senyora Pietat i la família de l'Àngel, li havia fet guanyar una merescuda fama de xafardera llenguda a les dues voreres de la Rambla. Eren els anys en què havia instal·lat al veïnat el seu imperi de mitges mentides i havia sembrat arreu malentesos. El senyor August era un borratxo innocent que sovint es veia incapaç de culminar el retorn a casa i l'alba el sorprenia al replà en un estat tan llastimós que la Trudis podia esbravar-se de bon matí i omplir les hores esbombant les recalades lamentables del veí; el senyor Florenci, un flautista pobre que rellogava habitacions d'amagat de l'amo del pis, sempre perseguit i delatat per l'ull inquisidor de la Trudis darrera de l'espill, mirava infructuosament de temperar-la amb petits obsequis; i la senyora Pietat, una dona a qui agradava compartir les alegries amb homes més joves i intentava ben debades esquivar els impropis mastegats per la seva veïna, trobava consol trucant a la seva porta per aixecar-se la faldilla i ensenyar-li un cony sense teranyines. I l'Àngel, pobre beneit, sempre enganxat a l'altaveu de la ràdio, s'enduïa els carxots que no s'atrevia a donar als altres. En fi, la senyora Trudis era una mala peça amb costums fixos que incloïen, més enllà de l'estret límit de l'escala, el control de la Rambla: nous veïns, vells i desvagats, dones anant i venint, botigues i botiguers, joves cridaners..., res no escapava al seu ull expert. Tot, absolutament tot, era censat mil·limètricament en la seva memòria. Si algun dia, algú volgués reconstruir la història petita de la vida del passeig, hauria de recórrer a la Trudis.

Aquell matí de 1939, però, plorava darrera els vidres del menjador mentre l'Àngel cargolava absent un cigarret al costat d'altres soldats d'aspecte tan desvalgut i cansat com ell, un més entre el nombrós grup de combatents famolencs del vençut exèrcit republicà que eren custodiats pels soldats armats de l'exèrcit de Franco al bell mig de la Rambla. Era un més, però els altres la senyora Trudis no els coneixia i no podia plorar per ells, tot i que intuïa que les llàgrimes per l'Àngel eren també per ells. No feia gaire que havia sortit al replà i havia passat els dits tremolosos per la paret i li havia semblat sentir encara la

humitat del guix tou amb què l'Àngel havia tapat el forat de la bala, com si el temps s'hagués detingut. Llavors no havia tingut prou paciència i ara ja no podia penedir-se'n. Només podia plorar. L'Àngel no hauria d'haver anat al front i res no podia esborrar la convicció que havia sigut ella qui li havia empès. Tan de bo aquest matí no s'hagués deixat arrossegar per la curiositat i no s'hagués abocat al balcó per veure'ls amuntegats al mig de la Rambla. Sí, els havia vist desfilat confiats i ara el tornava a veure vençuts.

Uns mesos abans, s'havia plantat al replà i després d'un primer examen tàctil havia remogut el guix tou amb una cullera i havia restablert la destrossa de la paret en tota la seva real magnitud. Fet això s'havia amorrat a l'espill de la porta de l'Àngel i havia deixat passar el seu ull curiós per la foscor del corredor sense veure res. Acabada la inspecció havia tornat a casa satisfeta. Feia molts dies que no hi havia tantes novetats en aquell espai avorrit que havia conegut temps millors. Quant al forat, aquest cop l'Àngel havia anat massa lluny en les seves excentricitats i els seus despropòsits. Aquesta vegada aniria a veure l'administrador.

Mentre ella feia plans i remenava el sucre del cafè amb llet ben calent que s'havia preparat, l'Àngel esmorzava com tots els dies en un bar fosc a trenta metres de la feina. Qualsevol que l'hagués vist llavors hauria trobat poderoses raons per dubtar que aquell home jove, gras i mal afaitat que badallava fos el mateix que la nit abans havia empunyat una arma i l'havia disparat amb seguretat. I els que el coneixien encara ho haurien cregut menys, perquè l'Àngel havia sigut un nen dels que quan feies veure que li prenies el nas amb els dits i li ensenyaves el polze, es posava a plorar sense consol i començava a cridar que l'havien esguerrat. I en canvi, podies enviar-lo a fer qualsevol encàrrec amb la confiança que no s'equivocaria ni es distrauria pel camí. Va ser un jove capaç d'estar tota una nit d'hivern al carrer vigilant un gos tinyós lligat amb una corda a un fanal només perquè algú li havia dit que el vigilés. I no obstant això, era l'únic que se sabia de memòria els horaris dels trens, les entrades i sortides dels vaixells del port, les plantilles dels equips de futbol de primera, els preus del mercat o les notícies de la ràdio. Era un home que creia en la bondat de les persones. I malgrat això, don Emili li confiava les claus del magatzem amb la seguretat que tot aniria com un rellotge.

El carrer va acollir-lo novament amb un fred desamable. Va canviar de vorera i va treure una clau grossa de la butxaca de l'abric. Obrí la porta del magatzem i va encendre els llums. Dos minuts més tard estava un altre cop a la porta vestit amb la bata grisa. Just a temps per veure arribar els companys i l'amo, el senyor Emili, fill.

Qui podia sospitar d'ell? Qui podia recelar d'aquell mosso florit que envoltat de llaunes de conserva reposava al costat dels bidons d'olives i feia olor de bacallà i no tenia cap altra distracció que escoltar la ràdio? Va somriure. Que poc es podia esperar son pare les voltes juganeres de la vida quan va dur-lo de la mà a veure el senyor Emili, pare, perquè

se'l quedés al magatzem! D'això feia quasi vint anys i ell mai no havia sentit cap desig de deixar aquella feina modesta i poc pagada, però còmoda, prop de casa i segura, a pesar dels consells de la mare mentre va viure, que el veia afigat i el somiava emprenedor i agosarat. Bé, la vida venia a donar-li la raó, encara que fos en secret. Aquella era la feina que més li convenia. Allí estava protegit precisament per la seva mediocritat.

Després d'endregar amb una esgarrapada el pis, la senyora Trudis va assegurar-se que deixava el portal ben tancat i se n'anà a veure l'administrador. No ho va arribar a fer, però. Malgrat el seu ferm propòsit, el carrer va entretenir-la amb les seves presències capritxoses, primer amb la senyora Encarnació, després amb la Filo i més tard amb la dona del ferroviari, i així de l'una a l'altra fins que se li va fer l'hora de dinar. Va tornar a casa i es va posar a menjar refiada del seu instint, esmolat per anys de vigilància constant, que sentiria arribar l'Àngel. I no se li va escapar. Va obrir la porta quan ell posava la clau al pany.

- Mira qui tenim aquí! No et fa vergonya fer forats a la paret? Què et penses que fas?

- Senyora Trudis...

- Doncs mira - havia continuat ella sense deixar-lo parlar -, això ja no es pot aguantar. Estàs boig i no pots viure sol. Et falta enteniment. Ja fa anys que t'haurien d'haver tancat.

L'Àngel, però, s'havia desentès de la dona amb un somriure potser condescendent, potser idiota, i havia entrat a casa seva mentre ella deixava córrer la torrentada de retrets; poc després el xicot sortia amb una lupa a la mà amb la qual s'havia posat a examinar el forat. La vella insistia darrera seu.

-Jo ja ho sabia, fill; des del dia que vas néixer sense plors que sabia que eres estrany. És clar, la teva mare, al cel sia, no va voler-ho reconèixer mai, la pobra, però... Què fas?

Ell examinava minuciosament el forat amb la lupa.

- Busco empremtes, senyals - havia dit sense girar-se -. Ah, ho sabia, aquí les tenim! Les veu, senyora Trudis?

La dona va amagar les mans sota del davantal. L'Àngel va treure unes alicates de la butxaca i va començar a potinejar el forat.

- Destrossaràs la paret, animalot! Ai, Senyor, quanta llana! Primer fas el forat, després el tapes amb un pegat barroer i ara...

- S'equivoca. Encara que es pensi que ho sap tot, s'equivoca - la va mirar amb superioritat - Sap?, no hauria de permetre que fos aquí. Però vull que ho vegi i no vagi explicant el que no és. Aquí està! Porti'm un tornavís, ràpid!

La senyora Trudis va reprimir un estirabot malhumorat i va deixar-se vèncer per la curiositat, així que va preferir anar a buscar l'eina. Va tornar al cap de poc arrossegant els

peus; s'havia tret el davantal, s'havia recollit el cabell en una trossa apressada, duia les ulleres i portava el tornavís.

- Tot el que diguis és inútil - va dir en donar-li l'eina -. Jo sé que l'has fet tu.

- Hauria anat millor un punxó - va girar-se ràpidament i va continuar furgant el forat.

De sobte va tornar-li el tornavís i va agafar les alicates, i després de forcejar-hi breument però amb energia va treure-les del forat amb un tros petit de metall aixafat.

- Què és? - la senyora Trudis li havia agafat la mà i examinava de prop aquell objecte.

- Una bala - la va mirar fixament amb aire triomfal.

- Una bala?

- La hi regalo. Tingui, torni a casa. Aquí ja no hi té res a fer.

La senyora Trudis, amb la bala a la mà i sense moure's, l'observava mentre ell, d'esquena, obria la porta de casa seva. Va agafar-lo del braç.

- Com que no hi tinc res a fer? Estan a punt de matar-me amb una bala perduda i tu dius que no passa res? Doncs no, jove. Vostè no se n'anirà d'aquí fins que una servidora sàpiga com és que es perden bales al replà de casa seva. I ara!

- Vostè no ho pot entendre. No ha vist ningú sospitós per aquí aquests darrers dies?

La senyora Trudis convertí la seva expressió habitualment seriosa en una ganyota de severitat.

- No. Però tu en portes alguna de cap i acabaràs malament. La gent decent no té tractes amb bales. I mira, em sap greu haver-t'ho de dir, però si tens amics d'aquesta mena, més val que et busquis un altre lloc per viure. M'has entès?

- Ara no li ho puc explicar, senyora Trudis. Confii en mi. Sóc dels bons.

Ella va mirar la bala, va mirar l'Àngel i va dir:

- Saps què et dic? Que ni això és una bala ni tu tens dos dits de front. No ets res més que un nen que no acaba de créixer. No et fa vergonya anar amb aquestes fantasies, a la teva edat? No, si ja ho dic jo que ets babau!

L'Àngel s'havia encongit d'espatlles sense deixar de somriure, amb aquell seu gest tan característic de llepar-se el llavi de baix.

- Està bé, com vulgui. Però no digui res a ningú. No em comprometi. Sóc un espia. Treballo per la República. Sóc un ciutadà revolucionari que persegueix feixistes. Ahir a la nit van venir a buscar-me i em vaig defensar. No puc dir-li res més - va girar cua.

Tot i que ella va intentar seguir-lo no va arribar a temps i va trobar-se la porta tancada als nassos. Ell no havia volgut aturar-se. La Trudis va fer trompeta amb les mans i va deixar que la seva veu estrident corregués pel passadís a través de la porta: "T'haurem de tancar, si t'encaparras amb aquestes bestieses. Escoltes massa la ràdio i el teu cap ho barreja tot." Després havia girat cua i havia contemplat durant una bona estona el forat de la paret i la bala esclafada. Pobre Àngel, havia pensat una mica entenedrida. I potser per un fugaç instant havia sentit la punta d'un penediment. No s'havia portat bé amb ell, potser no. I no

era mal noi, la veritat. A pesar que ella sempre se n'havia burlat sense pietat, ell l'havia tractat amb un respecte ben educat. Perquè això sí que ho havia de reconèixer, ben educat, ho era. Fins i tot massa. Però potser era massa ruc per ser mal educat.

L'Àngel havia arribat a odiar-la. No llavors, que potser fins i tot la compadia perquè estava molt més sola que ell. Però quan tenia dotze anys, quan en tenia tretze, quan en tenia quinze, havia imaginat mil tortures i li havia desitjat tots els mals que era capaç d'empescarse, i eren molts. Li hauria agradat obrir-li les parpelles amb uns ferros i haver-la immobilitzat amb els ulls esbatanats per deixar-hi caure molt lentament petites gotetes d'alcohol, li hauria agradat veure-la caure escales avall i s'havia complagut fent petits plans per provocar la caiguda, quan ella li ventava un calbot només per dir-li que s'apartés, i déu que beneït que ets! Li hauria agradat haver tingut prou empenta per llimar-li les dents, per posar-li un embut a la boca i abocar-hi litres d'oli de fetge de bacallà, per clavar-li escuradents plans sota les ungles o, fins i tot, li hauria plagut que li explotés el fogonet de petroli i li deixés la cara tan desfigurada que mai més s'atrevisís a sortir de casa. Sí que ho havia desitjat.

Mentre es preparava el dinar no va poder reprimir un badall i immediatament li van venir al cap les paraules de la mare: "Àngel, fill, tapa't la boca i dissimula tant com puguis, que fas cara de liró, quan badalles." Ho deia la seva mare, que se l'estimava. Però és que fins que no va fer els cinc anys va tenir por que fos beneït de debò. I com que era lent de gestos i veus, una mica grassonet i descoordinat, poc àgil, blanquinós i tenia aquells ulls rodons, la dona patia un no dir i cada cop que badallava li deia el mateix, "Àngel, fill, tapa't la boca." I ell preguntava "sóc ruc, mama?" "No. Però com que la gent és dolenta no n'hi ha prou que no ho siguis, tampoc no ho has de semblar. Ho has entès?" No, no ho havia entès. Perquè si no era ruc, per què tothom li deia que ho era? No obstant això, no va desobeir: primer va tapar-se la boca i després va deixar de badallar quan va adonar-se que la cara se li contreïa exactament igual amb la mà davant de la boca. Durant anys va creure que aconseguiria evitar l'ombra de l'estúpidesa a la cara si era capaç d'evitar els badalls, però va haver de rendir-se a l'evidència: malgrat els seus esforços, els insults i les burles a l'escola, les paraules condescendents a l'escala, el tracte diferenciat arreu es mantenien amb una tenacitat tal que no podia anunciar sinó la seva permanència immutable. Va ser quan va pensar que ell era dues persones alhora. Llavors tenia dotze anys i era un mestre en l'escamoteig del badall. Era dues persones: el que ell veia i el que veien els altres. I si el que veien els altres era ruc i bonifàs, era evident que havia de fer-lo amagar i treure l'altre. Així que va decidir ser dolent i viure com un coet, però tan ruc com el volien. De totes maneres l'havien de veure així. Com se'n riuria de tots!

Quan el pare Miquel explicava alguna cosa sempre acabava mirant-lo i dient en veu alta "ho has entès, Àngel? Segur?" És clar que ho havia entès. Per què sempre aquella pregunteta humiliant? Doncs perquè el tenia per ruc, i si ell l'hi tenia, l'hi tenien tots. I no

és que tingués pitjors notes que els altres, o que no fes els deures o que no fes els encàrrecs a l'hora i bé. Això no tenia cap importància perquè tothom sabia que a ell, quan va néixer, el van haver de treure amb ferros i era una mica curt, un pèl idiota, un xic retardat, ves, ruc. I no era veritat, potser una mica diferent. I per això va decidir ser l'altre, "voleu un idiota? doncs aquí el teniu." Va deixar de estar atent a classe i de fer la feina. I quan el pare Miquel preguntava si l'havia entès el mirava amb els ulls desviats i emetia un so gutural inintel·ligible. Li hauria agradat fins i tot badallar, però ja no en sabia.

La senyora Trudis mirava d'apartar-se del balcó, però no podia. Una força la hi arrossegava sense remei. L'Àngel estava molt prim, havia perdut cabell i duia una barba de molts dies que cendrejava; l'uniforme, brut i balder, i les botes trencades li donaven un aspecte desolat. I somreia. Potser ni tan sols no era conscient de la seva situació. Enmig del mar de soldats presos que els franquistes havien concentrat a la Rambla, ella el veia més desvalgut que mai. Al damunt de la tauleta del rebedor hi havia el petit paquet embolicat amb un mocador que havia intentat fer-li arribar sense èxit pocs minuts abans. "Obri'l, ja veurà que només és una mica de menjar. Doni-l'hi, sisplau," havia suplicat ben inútilment al soldat que li havia barrat el pas. "No pot ser, vagi-se'n. Ho sento." Ella també ho sentia.

En canvi, llavors no havia tingut cap compassió. Havia esperat que obrís la porta donant petits copets a terra amb el peu esquerre i les mans als malucs i el gest rigorós, intrigada per la raó que havia pogut tenir el xicot per disparar al replà. Amb tot, tampoc no era massa important saber-ho; l'únic que de debò comptava era que el noi tenia una pistola i la disparava massa prop seu, motiu més que suficient per anar-lo a denunciar. Però no ho havia fet de seguida. Primer havia volgut veure'l un altre cop.

A través de l'espia, la dona tenia els ulls del color del vinagre tèrbol, damunt d'unes grans bosses. L'Àngel no va obrir de seguida. Quan va ser de nou davant seu va allargar la mà i va posar-li davant del nas la bala esclafada que havia extret de la paret.

- Ja comença a ser hora que aclarim això. Et sembla que pots anar engegant trets al replà de casa?

Ella el va veure rabassut i farinós, més curt que un pany de cop, com l'havia vist des de menut, amb el mateix menyspreu amb què l'havia tractat sempre. Ell la va veure amb bigoti, com l'havia vist des de petit. La senyora Trudis, la mostela; la senyora Trudis, la bruixa; la senyora Trudis, l'envitricolladora xafardera. I potser no havia sigut sempre així. Quan va instal·lar-se a la Rambla, després d'obrir la petita sabateria pensava que seria feliç, però no ho va ser i el caràcter se li havia anat desfent en miques irregulars que entaforava ben endins, fins que se li van podrir quan el seu marit va dur l'amiga a casa i a ella va treure-la del dormitori i va enviar-la a l'habitació petita. Aleshores hauria d'haver reaccionat, però no ho va fer i va viure amb aquella vergonya que li omplia de pus l'esperit fins que el seu

home es va vendre la sabateria d'amagat i va marxar per sempre. Encara que també deien que ella li amargava els dies amb una gelosia colossal, li agrejava les nits amb una gelor malcarada i li ofegava la vida amb els seus comptes estrets i mesquins, que fins li cobrava els claus. Això deien. I la ràbia se li va menjar la vida i va abocar-la al seu entorn sense contenció. Sobre tot, sobre tots, i especialment sobre l'Àngel, el més dèbil i indefens. Potser si ella no hagués dit en el moment de veure'l per primer cop que era ruc no l'hagués maltractat tant.

La senyora Trudis no l'havia deixat parlar. No hi ha dubte que és idiota, havia pensat. Com podia estranyar-se que l'investís després que anés engegant trets a l'escala i destrossés la paret? Llavors va deixar-se de formalitats i amb una empenta s'havia fet pas i havia entrat al pis. Va ignorar els seus crits i no va aturar-se fins al menjador per observar-lo atentament. Per la ràdio se sentien proclames revolucionàries. Quan es va girar, l'Àngel l'apuntava amb la pistola.

- Per a qui treballa?

- Ets molt gran per jugar a policies, Àngel. Però mira, no em pensava que tinguessis la casa tan neta. Au, aparta't.

Se sentia pel celobert el petarrelleig d'oli calent amb algunes gotes d'aigua.

La dona va oblidar-se d'ell i va començar a recórrer el pis, inspeccionant totes les habitacions. Si l'Àngel, palplantat a la porta sense reaccionar, l'hagués pogut veure, hauria vist que la seva cara només expressava decepció. Res del que veia significava res per a ella. Tot estava net i endreçat, i tot era d'una normalitat irritant. L'Àngel no havia reaccionat fins que ella, de nou a la porta, va girar-se i ensenyant-li la bala va dir:

- No sé què pretens, però això no pot continuar així. I apaga la ràdio, ja n'hi ha prou de xerrameca que t'omple el cap de pardals. Ets un mentider fantasiós que et faràs mal i ens en faràs a tots,

Va donar mitja volta i ell va veure-la desaparèixer retallada al contrallum de la porta oberta. Llavors els records amagats als replers del rancor covat pels anys van fer-li aixecar l'arma. El soroll sord del tret es va confondre amb la portada. Va sortir corrents al replà i va sentir la veu aguda de la dona demanant a crits que abaixessin una ràdio. Ell va acostar-se el canó al nas, va olorar-lo i va mirar amb fàstic la paret, que hauria de tornar a adobar. S'havia acostat a la porta de la veïna.

-La pròxima vegada no la deixaré escapar, escurçó feixista! - havia dit pensant-se que cridava.

Sí, era un mentider. Des de quan? L'Àngel somriu amb els ulls tancats mentre sent llunyana la sirena d'un vaixell. Possiblement des de sempre. Des que s'imaginava un altre i es somiava distint perquè volia ser un altre. Fa molts anys que menteix. Tanmateix, no se sent un impostor, perquè llevat de quan tenia tretze anys i anava a comprar cigarrets a la bodega de part del pare, dues vegades de veritat una de mentida i a fumar d'amagat, mai no

n'ha tret profit, de les seves impostures. Tampoc no se sent un actor, però, perquè el seu joc és ocult, no hi ha públic que el pugui reconèixer amagat darrera del personatge. D'altra banda sap que no és molt diferent dels altres perquè està convençut que en un moment o altre tots som impostors, mentim o amaguem la veritat. I si no és en benefici propi, potser no és res més que el desig de veure'ns millors o de fer realitat un somni petit. L'única diferència és que l'Àngel ha trencat els límits i ha convertit la impostura en una forma de relació, de vegades; d'altres, en un joc; en una concessió, sovint, i no pocs cops en una revolta de la qual només vagament és conscient. En realitat no fa altra cosa que suplantar altres personalitats que hauria pogut tenir. I ha descobert que, malgrat el que es diu, les coses sí que són el que semblen, encara que només sigui perquè tots plegats actuem creient que ho són.

On són, però, els límits de la realitat? L'Àngel, a la seva manera, creia saber que tots mentien. No es veia diferent. Ell, que sempre havia pogut observar i escoltar protegit pel seu estigma d'estúpid, coneixia prou les impostures del veïnat; petites i grans mentides que amagaven, que maquillaven almenys, vides tan planes com la seva i sovint molt menys presentables. Ell coneixia la cremor de les decepcions amagades sota una forçada aparença de quotidianitat, el ròssec dels enganys camuflats amb paraules i el dolor de les frustracions enterrades a força d'oblits; coneixia bé l'ordit d'impostures que havien assolit la categoria de normalitat en els carrers del seu barri. L'única diferència era que ell no buscava cap reconeixement, amb el seu joc de falses aparences que acabaven confoses amb la realitat.

La senyora Trudis va tancar-se a casa. Estava contenta? No gaire. Incomprendiblement, tota aquella història no acabava de donar-li cap satisfacció. Asseguda a la cadira del menjador perquè li costava aixecar-se del sofà, havia mirat la invisible porta tancada del dormitori i havia tornat a sentir la desagradable convicció que si l'hagués obert quan tocava la seva vida hauria estat diferent. S'havia equivocat? I tant! Ho sabia i intuïa que no se'n podria alliberar fins que fos capaç de dir-s'ho en veu alta i d'obrir aquella maleïda porta. Per la finestra de la cuina fosca oberta a un pati interior va arribar-li clara la veu d'Alfredo, "viviamo ne' lieti calici...". El veí del quart segona escoltava un altre cop *La Traviata*. Com totes les tardes, el senyor Amadeu adorava Verdi. Va obrir la finestra. El senyor Amadeu era l'únic a qui no escridassava pel celobert per tenir la música massa alta. Quanta companyia li havien fet Alfredo i Violetta! Històries tristes com la seva, embellides per la màgia de la música. Feia més de vint anys que aquella porta estava tancada i no hi havia entrat mai, ni a treure la pols. Des que el seu marit havia marxat, la senyora Trudis havia prescindit d'aquells irregulars metres quadrats d'espai maleït que un dia van ser seus i dels quals va ser expulsada brutalment, substituïda. Si en algun moment hagués tingut diners per llençar, l'hauria fet tapiar. En lloc d'això s'havia conformat a amagar-la sota el paper pintat, com si així hagués deixat d'existir. La senyora Trudis plorava l'agror d'uns records que no aconseguia oblidar i la derrotaven sense remei. Si durant anys havia

aconseguit enterrar el seu naufragi sota l'odi indiscriminat en què havia transformat la seva xafareria innata, tants anys després havia de reconèixer íntimament que cap enraonia podia rescabalar-la de la seva dolorosa tristor en solitud. Ni tan sols la disposició mansa de l'Àngel a rebre els seus insults. Potser per això va tornar a la porta d'ell, decidida a protegir-lo d'ell mateix. No sabia d'on havia pogut treure aquella pistola, però en aquells dies, això no era difícil. Es farà mal, va pensar. I en farà a algú sense voler, amb les seves fantasies d'espies i herois que alimenta la ràdio. O el que és pitjor, farà alguna rucada i li foradaran el cap. Havia trucat de nou al timbre.

- Senyora Trudis! Què vol?

Ella va apartar-lo i va entrar resolta aprofitant el moment de sorpresa. A ella res no se li escapava, com havia, doncs, d'amagar-se-li que l'únic que ell no necessitava era una pistola a les mans? Per primera vegada no venia a renyar-lo sinó a protegir-lo, pobre beneit.

- Àngel, dóna'm la pistola - havia dit.

- Escolti, vostè no n'ha de fer res - va empenyar-la suaument però amb decisió.

La Trudis va aferrar-se al marc de la porta.

- Mira que ets ru! Que no ho veus que et faràs mal, que els temps que corren no són per jugar amb pistoles de veritat?

Ho havia dit amb el mateix to de retret sec de tantes vegades. L'Àngel no va notar cap canvi i no va entendre que la senyora Trudis volia ser amable i mirava per ell, que no sabia fer-ho de cap altra manera que no fos cridant. Va encongir-se d'espatlles i va somriure.

- Està bé, moltes gràcies. Ara vagi-se'n. Li prometo que aniré amb compte.

- No, jo em quedo aquí. Dóna'm la pistola!

Sense esperar resposta havia tornat a colar-se per l'estret passadís i va anar directament al menjador. La pistola era damunt de la taula. Va agafar-la i va posar-se-la a la butxaca del davantal. L'Àngel va esverar-se i va introduir la senyora Trudis al seu desvarieg fantàstic. De cop va veure clar que la seva veïna no era la dona amargada a qui ell evitava amb paciència, sinó una quintacolumnista i s'hi va abraonar amb decisió; va immobilitzar-la amb força i va posar-li la mà a la butxaca per prendre-li la pistola. Ella va començar a cridar. El combat desigual va acabar amb la senyora Trudis a terra. L'Àngel, amb la pistola a la mà l'encanonà un instant. Després va agafar-la a pes i la va treure de casa. Quan va tancar la porta i tornava al menjador, els plors i els crits de la dona se sentien des de tot arreu.

Però jo no t'hi vaig enviar, fill. Com havia de pensar que et donarien una arma i t'enviarien al front? Si el que volia era que no en tinguessis cap!

Era cert. Aquell mateix dia havia anat a denunciar-lo i havia obtingut la promesa que l'anirien a buscar i el tancarien. I fou així. Ella mateixa havia vist com el venien a buscar del Pere Mata i se l'enduïen per força ben lligat. Per què, doncs, era ara allí, davant seu vestit de soldat vençut? Potser només era que aquella guerra era molt llarga i anava tot revoltat. Qui podia saber què havia passat? Potser es va escapar i es va allistar ell solet, o tal vegada a la darreria, quan hi enviaven tothom que pogués sostenir un fusell... Pobre Àngel.

La senyora Trudis, des del seu balcó, ha esperat durant anys que ell tornés, ha vist molts soldats a la Rambla desfilant o escoltant missa, hi ha vist celebrar balls i festes, instal·lar-hi fires, fer-hi curses i passejar-hi generacions de ciutadans, però sempre que hi mira veu l'Àngel amb el seu somriure, confiat i absent, cargolant un cigarret poc abans que marxés per sempre. I no ha pogut oblidar que hi era per culpa seva.

[Relat publicat dins *En sintonia*, Arola Editors, Tarragona 2006. Pàgs. 91-104]